

Marek Strzala (*Uniwersytet Jagielloński, Kraków*)

Prawo odmowy zeznań przez duchownego w polskiej i niemieckiej procedurze cywilnej – analiza prawno-porównawcza

Streszczenie

Polski Kodeks Postępowania Cywilnego w art. 261 § 2 zd. 2 przewiduje możliwość odmowy zeznań przez duchownego co do faktów powierzonych mu na spowiedzi, przy czym jest to regulacja odmienna względem innych polskich procedur, które zazwyczaj zawierają w odniesieniu do takich faktów bezwzględny zakaz dowodowy. W doktrynie zgłaszane są postulaty zmiany rozwiązań zastosowanych w procedurze cywilnej, która w ocenie wielu autorów nie chroni należycie duchownych i osób powierzających im informacje. W tym stanie rzeczy punktem odniesienia są odpowiednie unormowania obce, które dostarczyć mogą gotowych rozwiązań lub wskazać właściwy kierunek zmian normatywnych, jak też zwrócić uwagę na potencjalne problemy występujące na gruncie odmiennych regulacji i ich stosowania. Celem artykułu jest przedstawienie zastosowanych w niemieckiej *Zivilprozessordnung* rozwiązań w zakresie prawa odmowy zeznań przez duchownego i porównanie ich z obecnymi przepisami polskiej procedury cywilnej. Analiza prawno-porównawcza obejmuje model regulacji w zakresie prawa odmowy zeznań przez duchownego, zakres podmiotowy i przedmiotowy tego prawa, kwestie dotyczące pouczenia duchownego o jego uprawnieniach, dopuszczalność składania zeznań, możliwość zwolnienia od obowiązku zachowania tajemnicy oraz zagadnienie ochrony informacji powierzonych duchownym poza sprawowaniem duszpasterstwa.

Słowa kluczowe: das Zeugnisverweigerung; das Zivilprozessordnung; Polen – Deutschland – der Geistliche; postępowanie cywilne – Polska – Niemcy; kodeks postępowania cywilnego; prawo odmowy zeznań; świadek; zeznania; duchowny; prawo wyznaniowe; wolność sumienia i religii; osoba duchowna

The right to refuse testimony by a clergyman in the Polish and German civil procedure – a legal comparative study

Summary

Section 261 para. 2 of the Polish Code of Civil Procedure provides for the possibility to refuse testimony by a clergyman regarding facts revealed to him during confession. This regulation differs from other Polish legal procedures, which usually treat such facts as inadmissible evidence. There is an ongoing debate in the doctrine about changing the rules of the civil procedure, which, as many authors argue, does not properly protect the clergy and people who reveal information to them. Given that, a point of reference can be sought in foreign regulations, which may provide ready solutions or indicate the right direction of normative changes as well as shed some light on some potential problems with the interpretation and application of regulations already introduced in other countries. This article aims to present the regulations of the German *Zivilprozessordnung* concerning the clergyman's right to refuse testimony and to compare them with the current provisions of the Polish Code of Civil Procedure. The legal-comparative analysis concerns the model of legal regulation of the right to refuse testimony by clergymen, the subjective and objective scope of this right, the duty of the judge to advise the clergyman of his rights, the admissibility of the clergyman's testimony and the issue of protecting information revealed to clergymen outside his pastoral service.

Key words: clergyman; witness; testimony; confession; right to refuse to testify; code of civil procedure; civil proceedings – Poland – Germany; Polen – Deutschland – der Geistliche; das Zivilprozessordnung; das Zeugnisverweigerung; Law on Religion; freedom of conscience and religion